

10 юли 1995 г.

24 часа

МНЕНИЯ

София,
понеделник.
Брой 185 (1420), година V.

Цена 9,98 лв.

НОВАТА вътрешнополитическа мода вкара в обръщение и темата за неутралитета. Тази тема, периодично вадена от нафталина, не би ме подтикнала към коментар, ако не се свързваше напоследък с едно интервю на Вили Клаас пред в. „168 часа“.

Генсекът на НАТО, питан дали Западът би заклеймил един хипотетичен български избор на неутралитет, отговаря, че НАТО би уважила и подкрепила българския избор. И това е най-дипломатичният отговор, който всеки що-годе образован международен чиновник би дал на въпрос от суверенната компетенция на чужда страна. (Вили Клаас едва ли би се трогнал, дори българските политици да решат във висшата си мъдрост да подарят напр. о. Белене на Румъния.) Сиреч това интервю не поражда далеч отиващи политически изводи, но става за активни мероприятия.

Неутралитетът не е родител на благоденствието, а негова най-скъпо струваща рожба. Коректният въпрос не е как да станем неутрални, за да забогатеем като Швейцария, а точно обратният: богати ли сме като нея, за да си платим неутралитета.

Защото военният бюджет на малка Швейцария е към шест милиарда долара годишно. Тоест, тя харчи около 90 (деветдесет) пъти повече от нас, за да опазва квадратен километър от площта си. А армията ѝ брои 400 000 (четиристотин хиляди) души, въоръжени до зъби. И всеки редови швейцарец между 20 и 42 години дава безпропотно ежегоден запас. Ако България реши да плаща по пазарни цени само швейцарските

ножчета на подобна армия, военният ни бюджет ще стигне да закупим по 10 (десет) ножчета на калпак. И толкоз.

Неутралитетът е изключителен финансов лукс, който е по джоба на швейцарските банки или шведския военнопромишлен комплекс. И стократен ще е този масраф, ако живееш не високо горе в Алпите между Франция, Германия, Италия и Австрия, а ниско долу на Балканите — в географския център на войната.

И понеже темата се свързва с националното достойнство, най-малко то би било защитено в ничията зона на сговора между чужди воли, експериментиращи своя пазарлък на неутрален гръб. Светът си държи парите, уви, не в България, а в Швейцария и я пази, и ще я пази като очите си. А и дори да се появят отнейде политически гаранции на някакъв неутралитет, те най-малко биха имали интерес подопечната им територия да се превръща от слаба и незна-

чеща в развита и процъфтяваща. В противен случай Антарктида, която е защитена от най-прекрасен международен договор, отдавна би била вече Швейцария, но не е.

Днес неутралитетът отмира заедно с Варшавския договор, но малко по-бавно. И затова неутралитетът се оказва последното убежище на носталгичния копнеж по Варшавския договор и идеология, крепяща неколцината, застинали в трепетно очакване да станем 16-а република на несъществуваща вече държава. Неутралитетът е отзвучала политическа мода, пробива като откуп за независимостта. Най-младата неутрална държава е Молдова и това е нейният откуп и инструмент за отпращането на 14-а руска армия обратно у дома. Но България вече е отпратила всички, който е бил за отпращане.

Неутралитетът има астрономическа политическа цена, която не може да се сравни със стотина танка от

ЛИЧНИ

Неутралитетът — политическо демоде

Докато се колебаем за НАТО,
ще буксуваме към Европа

СОЛОМОН ПАСИ,

президент на Атлантическия клуб

квотата за нарязване, харизани в удобен политически момент. Западните експерти и общественото мнение вече пряко свързват двата въпроса: членството в НАТО и членството в ЕС и ЗЕС на бившите съюзници на СССР. Атлантическото лоби в ЕС (от 15 членки на ЕС 11 са в НАТО) ще държи здрава пъпната трансатлантическа връзка между двете организации и затова колкото по-дълго се колебаем за членството в НАТО, толкова повече ще буксуваме по пътя към Европа.

А тезата, противопоставяща членството в ЗЕС срещу членството в НАТО, е чиста фантазмагория; и студентите първокусници вече знаят, че всички членки на ЗЕС са и в НАТО, и в ЕС и България няма видими шансове да промени практиката и уставите на ЕС, НАТО и ЗЕС, за да създаде обратния прецедент. Затова да не оставяме питомното заради дивото.

Безгръбначието на неутралитета е най-солидната бариера пред евроинтеграцията на младите демокрации от Централна Европа. Когато влизаш в Европа, ти просто се жениш за нея и няма как да я убедиш, че трябва да си неутрален между нея и предишната си жена.

Смешно е днес, когато европейските държави — символи на неутралитета, постепенно се отричат от него, ние да се втурнем натам, откъдето другите се връщат. А членството в НАТО, ЕС и ЗЕС дава увереността и силата, че твоето мнение тежи и ще бъде зачетено, дори и когато си малка държава. Защото имаш право на вето. И с гласа си сам управляваш съдбата си.